कृष्यादिनापिकोशवृद्धिःस्वाम्यादिप्रकृतिसप्तकस्यपरैर्धनादिनामोहनेकृतेसतिनभवतीत्यतआह कच्चित्प्रकृतयइति सप्त स्वाम्यमात्यसुहृत्कोशराष्ट्रदुर्गबलानिच राज्यांगानिप्रकृतयःपौराणांश्रेणयोपिचेतिको शोक्ताः तत्रस्वामिरूपाप्रकृतिःसप्तविधा दुर्गाध्यक्षोबलाध्यक्षोधर्माध्यक्षश्चमूपतिः पुरोधावैद्यदैवज्ञौसप्तप्रकृतयःस्मृताइतिप्रोक्ताः बलाध्यक्षःबलस्यचतुरंगस्याहारादिदानेनपालकः चमूपतिर्युद्धेचम्वाःप्रणे ता धर्मःकार्यमात्रं अमात्यःमंत्री सुहृत्न्यायान्यायविभागकर्तापर्षद्रूपः एते नतावकालुप्ताःपरैर्मोहितामाभूवन् लुप्यतेर्मोहनार्थस्येदंरूपं लुप्ताश्चेद्दुर्गादीनामेवनाशापत्तिरित्यर्थः अथवातएवाव्याःसंतोव्यसनि नःद्यूतपानादिरताःमाभूवन् दृष्टोदृप्यतिदृप्तोधर्ममतिक्रामतिधर्मातिक्रमात्पापंकरोतीतिस्मृतेरस्तिआद्यस्यव्यसनप्रसक्तिस्तदापिनकोशादीनांवृद्धिःस्यात् कथंतर्हिस्युः सर्वप्रकारैःस्वनुरक्ताअत्यंतंस्वामिका र्येप्रीतिमंतः ॥ २३ ॥ दुर्गाध्यक्षादीनांलोभतोविपरीतकार्यकारित्वेननाशहेतुत्वंप्रसिद्धं अमात्यसुहृदोस्तुलोभनेकथंनाशहेतुत्वमित्याशंक्यमंत्रभेदेनेत्याह कच्चिन्नेत्यादिना अपरिशंकिताःयेषुदौष्ट्यशंकाना स्तितैःकृतकैःकृत्रिमैःसुहृद्भूतैर्दूतैःउभयवेतनैःतवमंत्रितंमंत्रःनभिद्यतेप्रकाश्यतेकच्चित् तर्कैर्दूतैर्वेतिपाठेसम्यगपिमंत्रितंकुयुक्तिभिर्नविष्ठाव्यतइत्यर्थः त्वत्तोवाकृतकमित्रंप्रतिकथयतःअमात्यैर्वाकृतकैःमंत्रितंभि

कच्चित्प्रकृतयःसप्तनलुप्ताभरतर्षभ ॥ आढ्यास्तथाव्यसनिनःस्वनुरक्ताश्चसर्वशः॥ २३॥कच्चिन्नकृतकैर्दूतैर्येचाप्यपरिशंकिताः॥ त्वत्तोवातवचामात्यैर्भिद्यतेमं त्रितंतथा ॥ २४॥ मित्रोदासीनशत्रूणांकच्चिद्वेत्सिचिकीर्षितं॥ कच्चित्संधियथाकालंविग्रहंचोपसेवसे॥ २५॥कच्चिद्वृत्तिमुदासीनेमध्यमेचानुमन्यसे॥ कच्चि दात्मसमावृद्धाःशुद्धाःसंबोधनक्षमाः ॥ २६॥ कुलीनाश्चानुरक्ताश्चकृतास्तेवीरमंत्रिणः॥ विजयोमंत्रमूलोहिराज्ञोभवतिभारत॥ २७॥ कच्चित्संवृतमंत्रैस्ते अमात्यैःशास्त्रकोविदैः॥ राष्ट्रंसुरक्षितंतातशत्रुभिर्नविलुप्यते॥ २८॥ कच्चिन्निद्रावशंनैषिकच्चित्कालेविबुद्ध्यसे॥कच्चिच्चापररात्रेषुचिंतयस्यर्थमर्थवित्॥ २९॥ कच्चिन्मंत्रयसेनैकःकच्चिन्नबहुभिःसह ॥ कच्चित्तेमंत्रितोमंत्रोनराष्ट्रंपरिधावति॥ ३० ॥

यतइतिसर्वत्रसंबंधनीयं ॥ २४ ॥ मित्रेति मित्रंसम्यक्परीक्ष्यतेनसहसंमंत्र्यबलवताशत्रुणासंधिदु र्बलेनसहविग्रहंमध्यमेनउभयवेतनेनउदासीनेनराज्ञाचसहवृत्तिंसाम्येनस्थितिंचकुर्यादितिसार्द्धश्लोकार्थः ॥ २५ ॥ तत्रमित्रंकैर्गुणैःपरीक्षेतेत्यतआह कच्चिदात्मसमाइति शुद्धाचारत्वंकुलीनत्वंचनैर्मल्य स्यासाधारणंलिंगं शुद्धाःसंबोधनक्षमाइत्यत्रशुचयोजीवितक्षमाइतिपाठेआपन्नग्रस्यराज्ञउज्जीवनेक्षमाइत्यर्थः ॥ २६ ॥ किमेवंविधेनमंत्रेणेत्यतआहार्धेन विजयइति ॥ २७ ॥ मंत्रभेदोमाभूदित्युक्तंतत्फ लमाह कच्चित्संवृतेति ॥ २८ ॥ कच्चिन्निद्रेति यथाकालंस्वप्नप्रबोधवताब्राह्मेमुहूर्त्तेऽमात्यादिभिःसहकृतस्यमंत्रस्यपर्यालोचनंकर्त्तव्यं ब्राह्मेमुहूर्त्तेचोत्थायचिंतयेदात्मनोहितमितिस्मृतेस्तदानिर्णीतोर्थोनविष्ठ वतइत्यवसायात् ॥ २९ ॥ कच्चिन्मंत्रेति षट्कर्णोभिद्यतेमंत्रइतिप्रसिद्धेर्द्वाभ्यामेवमंत्रयितव्यमित्यर्थः मंत्रभेदोनकर्त्तव्यइत्युक्तंतदुपसंहरति कच्चित्तइति ॥ ३० ॥

Digitized by Google